

SXEDIO.FL3

19.2.1949: Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΛΟΡΔΟΣ ΟΥΙΝΣΤΕΡ ΣΕ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΛΑΟ ΥΠΟΣΧΕΤΑΙ ΟΤΙ ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΣΕΙ ΝΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Το **1948** ήταν πραγματικά δύσκολη χρονιά για την αποικιακή Κυβέρνηση, τόσο για τον τομέα των εργατικών σχέσεων όσο και για την επιβολή του Νόμου και της τάξης.

Οι συγκρούσεις ανάμεσα στη Δεξιά και την Αριστερά, τα καθημερινά συλλαλητήρια τόσο της Εθναρχίας όσο και του ΑΚΕΛ, ιδιαίτερα όμως του ΑΚΕΛ που δεν περνούσε μήνας που να μη κινητοποιεί τα μέλη του κρατώντας τα σε εγρήγορση, σήμαιναν πολλά για την αγγλική διοίκηση γιατί πολλές φορές κατέληγαν σε συγκρούσεις με την αστυνομία, με επακόλουθα μακρές δίκης και καταδίκες εργαζομένων και συνδικαλιστών.

Σε τέτοιο σημείο όξυνσης βρίσκονταν οι σχέσεις Δεξιάς και Αριστεράς ή ακόμα και των συντεχνιακών ώστε στα διάφορα εργοτάξια τοποθετούνταν μέχρι και βόμβες από αντιπάλους.

Οι φρουρές που πολλές φορές ήταν ένοπλες και τοποθετούνταν στα εργοτάξια δεν μπορούσαν να ανακόψουν τον κατήφορο που πήραν τα πράγματα και οι σχέσεις των δυο πλευρών, οι οποίες, ωστόσο, παρά τις διαφορές, συναγωνίζονταν η μια την άλλη πια ακολουθούσε πιο ενωτική πολιτική.

Πολλές συγκεντρώσεις της Αριστεράς γίνονταν χωρίς την άδεια της Κυβέρνησης και έτσι στελέχη του Κόμματος όπως ο Ανδρέας Φάντης, ο Πλουτής Σέρβας, ο Μιλτιάδης Χριστοδούλου και άλλοι οδηγούνταν επανειλημμένα στα δικαστήρια όπου φυλακίζονταν ή τους επιβαλλόταν πρόστιμο για παράβαση των νόμων της αποικιακρατίας.

Έτσι αυτή την περίοδο, (αρχές **1949**) ενώ ο Κυβερνήτης Λόρδος Ουίνστερ ετοιμαζόταν να

αναχωρήσει από την Κύπρο, θεώρησε καλό να διαψεύσει μεν φήμες ότι δεν επρόκειτο να ζητήσει έκτακτες εξουσίες για την επιβολή του νόμου και τάξεως αλλά να υπενθυμίσει ότι είχε ήδη στα χέρια του ο νέος Κυβερνήτης που θα ερχόταν τις απαραίτητες εξουσίες ώστε να μη χρειάζεται άλλες.

Οι εξουσίες αυτές απέρρεαν από το διάταγμα περί εκτάκτων εξουσιών του **1939**.

Το διάταγμα, επέτρεπε στον Κυβερνήτη να καταρτίσει κανονισμούς αναγκαίους προς εξασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας για την άμυνα, της χώρας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την καταστολή στάσης, εξέγερσης και ταραχών προς διατήρηση προμηθειών και υπηρεσιών που θεωρούνταν ουσιώδεις για τους κατοίκους της νήσου.

Σύμφωνα με το διάταγμα που είχε θεσπισθεί "εν Συμβουλίω" και το οποίο ο Κυβερνήτης διέταξε να επανεκδοθεί και κυκλοφορήσει ανάμεσα στο λαό για να γνωρίζει τις πρόνοιες του, σαν υπενθύμιση και απειλή, επιτρεπόταν στον Κυβερνήτη να εγκρίνει κανονισμούς:

ΠΡΩΤΟ: Για κράτηση και απέλαση προσώπων από τη χώρα.

ΔΥΤΕΡΟ: Για έλεγχο οποιασδήποτε περιουσίας ή επιχειρήσεις και για επίταξη οποιασδήποτε άλλης περιουσίας εκτός από γης.

ΤΡΙΤΟ: Για είσοδο και έρευνα σε οποιοδήποτε υποστατικό.

ΤΑΤΑΡΤΟ: Για αναστολή ή τροποποίηση οποιουδήποτε νόμου.

Ταυτόχρονα σε ένα γεύμα που του παρέθεσαν προς τιμήν του οι Κοινοτάρχες Λευκωσίας στο κοινοτικό φυτώριο Δευτεράς ο Ουίνστερ βρήκε την ευκαιρία να επιτεθεί εναντίον της Εθναρχίας και γενικά όλου του λαού που συνέχιζε να αγωνίζεται για την Ένωση και να μη δέχεται τα σχέδια της αποικιακής κυβέρνησης.

Ο Ουίνστερ μίλησε για δημαγωγούς και υπηνίχθη ότι αυτοί έταζαν στο λαό "φούρνους με παξιμάδια":

"Δεν αμφιβάλλω ότι θα σας πουν ότι υπό άλλην Κυβέρνηση θα επαίρναν τέλος όλες οι δυσκολίες σας, ότι δεν θα έπεφτε ποτέ χαλάζι, ότι η παραγωγή ουδέποτε θα αποτύγγανεν, ότι το σιριβίδι και ο ποντικός των χαρουπιών θα εξαφανιζόταν μέσα σε μια νύκτα, ότι οι όρνιθες θα άρχιζαν να γεννούν δύο φορές τη ημέρα, οι αίγες θα έδιδαν περισσότερο γάλα, το δοχείο της μισής λίτρας, θα χωρούσε μια λίτρα και ότι όλες οι αγελάδες θα έκαμναν δίδυμα. Τα κωλύμαστα, τα οποία προκαλούν άνθρωποι που θέτουν στην πρώτη γραμμή τα ίδια τους συμφέροντα και τις δικές τους ιδέες και το καλό της Κύπρου στη δεύτερη κάμνουν την πρόοδο, να επιτελείται με βραδύτερο ρυθμό από ότι πρέπει. Εάν θέλετε να βοηθήσετε τους εαυτούς σας, πρέπει να πείτε στους δημαγωγούς να φύγουν και να φλυαρούν με τους εαυτούς τους και να αφήσουν τους έντιμους ανθρώπους να εξακολουθήσουν τις δουλιές τους".

Ο Ουίνστερ που είχε χαρακτηριστεί "χαζομούμπαρος" λόγω των συνεχών επαφών του με τους μουκτάρες (κοινοτάρχες) είπε αποχαιρετώντας τους κοινοτάρχες:

"Φεύγω χρησιμοποιώντας την έννοια της λέξης "γκουντ μπάι" με τη αληθινή της έννοια στην αγγλική που σημαίνει "ο θεός μαζί σας".

Ο Ουίνστερ υπέβαλε την παραίτηση του με γραπτή επιστολή του στον Υπουργό Αποικιών Αρθουρ Κρήτης Τζόουνς στις 25 Ιανουαρίου την επομένη δηλαδή που ανήγγειλε τον προϋπολογισμό της Κύπρου για το 1949.

Στην επιστολή του ο Κυβερνήτης αποκάλυπτε ότι είχε δεχθεί τον διορισμό στα πλαίσια των προπαθειών για παραχώρηση συντάγματος στον Κυπριακό λαό μέσω της συμβουλευτικής συνέλευσης.

Ανέφερε ο Κυβερνήτης στην επιστολή του στον Τζόουνς, τον οποίο προσφώνούσε με το μικρό του όνομα Αρθουρ:

"Αγαπητέ Αρθουρ,

Είχες την καλωσύνη να συμφωνήσεις με τη γνώμη, την οποία εξέφρασα σε σένα τον περασμένο Ιούλιο, ότι

με την κατάρρευση της Συμβουλευτικής Συνελευσης, αισθανόμουν ότι έφθασε ο χρόνος να αποσυρθώ από την Κυβερνητεία μου σε κάποια στιγμή πρόσφορη σε σένα και σύμφωνα προς τη συνεννόηση μας, με την οποία αποδέχθηκα τον διορισμό μου.

Ζητήματα εσωτερικής ασφάλειας στην Κύπρο προσέλαβαν εξέχουσα θέση ευθύς μετά την άφιξη μου εκεί, μετά τον Ιούλιο και η πρόσφορη στιγμή έπρεπε εξ ανάγκης να αναβληθεί. Εχω τώρα συζητήσει πλήρως τα ζητήματα αυτά μαζί σου και κατάλληλη ανακοίνωση σχετική προς αυτά έγινε στην πρόσφατη ομιλία μου επί του προϋπολογισμού. Με τη συναίνεση σου νομίζω ότι μπορώ τώρα να αποχωρήσω.

Χαίρω θυμούμενος ότι πολλά πράγματα έχουν επιτελεσθεί εδώ σε αρμονία με το πνεύμα που διέπει την προσέγγιση σου προς τα αποικιακά προβλήματα. Μου παρέχει επίσης ιδιαίτερη ικανοποίηση το ότι η απόφαση για την απόλυση των κρατουμένων στους εβραϊκούς καταυλισμούς λήφθηκε πριν από την αναχώρηση μου.

Επίσης εγκαταλείποντας τη θέση μου, την οποία ήμουν υπερήφανος να κατέχω, επιθυμώ να σε ευχαριστήσω για τις πολλές προσωπικές καλωσύνες που μου επέδειξες κατά τη διάρκεια της θητείας μου καθώς και για την υποστήριξη την οποία μου έδωσε σε επίσημα ζητήματα. Όπως είπα στην πρόσφατη μου ομιλία στον Προϋπολογισμό "όσον αφορά τη συνεργασία μου μαζί σας, ο υπουργός των Αποικιών αποδείχθηκε ειλικρινής και καλός φίλος της Κύπρου, που φρόντιζε και ήταν άγρυπνη για την ευτυχία του λαού της, και παρακολουθούσε προσεκτικά όλα τα ζητήματα τα οποία σχετίζονταν με τη διοίκηση".

Ειλικρινώς δικός σου
Ρεξ

25 Ιανουαρίου 1949

Ο Κρήτης Τζόουνς δεν έφερε ένσταση για αποχώρηση του Κυβερνήτη Ουίνστερ. Και την απόφαση του την διαβίβασε στον ίδιο τον Κυβερνήτη την 1η

Φεβρουαρίου:

"Αγαπητέ Ρεξ

Ευχαριστώ πάρα πολύ για τη επιστολή σου της **25** Ιανουαρίου. Λυπήθηκα όταν πληροφορήθηκα τον περασμένο Ιούλιο, ότι αισθανόσουν ότι είχε φθάσει ο καιρός να αποσυρθείς από την παρούσα σου θέση, και ότι η απόφαση σου πρέπει τώρα να πραγματοποιηθεί. Αντιλαμβάνομαι πλήρως τα αισθήματα τα οποία σε οδήγησαν στην απόφαση αυτή. Πήγες στην Κύπρο με βαθιά αίσθηση ευθύνης και ιδιαίτερα για να βοηθήσεις στην εξασφάλιση ενός νέου συντάγματος για τη νήσο. Εκτιμώ όλες τις προσπάθειες, τις οποίες κατέβαλες προς τον σκοπόν αυτό. Εκαμες ότι μπορούσε και ότι οι προσπάθειες σου απέτυχαν δεν ήταν δικό σου σφάλμα. Απέλαβες της πλήρους εμπιστοσύνης της Κυβέρνησης της Αυτού Μεγαλειότητας για κάθε τι που έγινε.

Η εργασία σου όμως καθόλου δεν περιορίστηκε στον αρχικό εκείνο σκοπό. Αντίθετα, και παρά τις πρόσθετες πολιτικές προκαταλήψεις, οι οποίες σου επιβλήθηκαν από διαφωνούντα στοιχεία αφιερώθηκες απεριόριστα κατά τη διάρκεια της θητείας σου στην υλική ανάπτυξη της νήσου και την ευημερία των κατοίκων της. Η ενεργητική διακυβέρνηση σου αφήκε τα ίχνη της σε πολλά πεδία και η Κύπρος έχει αρκετούς λόγους για να σου είναι ευγνώμων.

Ευχαριστώντας σε για τις φιλόφρονες παρατηρήσεις σου για μένα, επιθυμώ να εκφράσω την ειλικρινή ευγνωμοσύνη μου για κάθε τι που έκαμες κατά την περίοδο της Κυβερνητείας σου και για τη υποβοηθητική στάση την οποία επέδειξες σε όλες τις σχέσεις μας.

Ειλικρινά Δικός σου

Αρθουρ

Σε αποχαιρετιστήριο μήνυμα του προς τον Κυπριακό λαό κατά την αναχώρηση του από τη νήσο στις **9** Φεβρουαρίου **1949**, ο Κυβερνήτης υποσχέθηκε ότι θα συνέχιζε να παρέχει τη βοήθεια του προς τον Κυπριακό λαό όπου και αν βρισκόταν:

"Μετά από λίγες ώρες θα παύσω από του να είμαι ο Κυβερνήτης σας και απρόθυμα εγκαταλείπω την ωραία αυτή νήσο και τον φιλικό λαό της.

Κατά τα δύο χρόνια αφότου ήλθα εδώ επισκέφθηκα πολλούς από σας και έφθασα στο σημείο να προσβλέπω τόσο προς σας όσο και προς τη χώρα σας με αγάπη και ελπίζω με κατανόηση. Η σύζυγος μου συμμετείχε μαζί μου στις ευχαριστίες προς σας για τη φιλοφροσύνη, τη φιλία και την φιλοξενία των οποίων τύχαμε οποιουδήποτε και αν πήγαμε. Υπήρξαμε πολύ ευτυχείς κατά τη διάρκεια της παρουσίας μας μεταξύ σας.

Η θητεία μου είχε και τις απογοητεύσεις της. Είδα σχέδια που καταρτίστηκαν με την ειλικρινέστερη επιθυμία προς προαγωγή σας να καταλήγουν σε μηδέν. Αλλά η παρούσα στιγμή, κατά την οποία σας αποχαιρετώ, δεν είναι η αρμόδια για να ασχοληθώ στα ζητήματα αυτά. Επιθυμώ μόνο να σας εκφράσω την ειλικρινή μου πεποίθηση, ότι εάν η πικρία και το κακοποιόν μίσος αποφευχθούν, εάν άνθρωποι καλής θέλησης συνέλθουν για να προσβλέψουν στην εξεύρεση βάσης συμφωνίας αντί βάσης προς ασυμφωνία, τότε η Κύπρος θα καταστεί ευτυχής ήσυχη και ευδαίμων χώρα, όπως πρέπει να γίνει.

Σας μίλησα για απογοητεύσεις. Αλλά δεν υπήρξε όλη μου η πείρα απογοητευτική. Κατά την κυβερνητεία μου είδα επιτελούμενη πολλή πρόοδο σε αποκατάσταση της αδιαφορίας περασμένων αιώνων και το έργο τούτο προχωρεί σταθερά. Η πρόοδος είναι αντιληπτή σε όλους.

Σας εγκαταλείπω, έχοντας στην καρδιά μου τίποτε άλλο παρά αγαθή διάθεση. Εάν όταν επανέλθω στην Αγγλία, μπορώ κατά οποιονδήποτε τρόπο να σας βοηθήσω, θα έχετε πάντοτε τις υπηρεσίες μου. Είθε η Κύπρος να ευτυχήσει.

Ο Θεός σας ευλογεί όλους σας".

Διάδοχος του Ουίνστερ ήταν ο Σερ Αντριου Μπάρκγουερθ Ράϊτ, Κυβερνήτης της Γαμβίας.

